

Вища освіта, ідеологія та політика у пострадянських країнах

Широкий спектр процесів сучасного розвитку людства, названих загальним іменем “глобалізація”, серйозним чином змінює соціальні системи в усьому світі. Ці зміни привели до фундаментального зсуву в ідеологічних значеннях та політичних практиках наших суспільств. Чинні глобальні трансформації висунули на перше місце вимогу в кадрах з новими компетенціями: вміння діяти у нових перетворених структурах публічної та приватної сфери. Таким чином, глобалізація висунула безпрецедентні вимоги до систем вищої освіти на Заході і Сході, на Півночі і Півдні.

Почасти глобалізація відбувається у вигляді виходу колись національних освітніх систем за межі своїх державних кордонів. Цей вихід підвищує можливості водночас як для конкуренції освітніх систем, так і для їхньої взаємодії. Він змінює місцеві, національні та регіональні академічні ландшафти. Він дарує нові можливості лідерам у сфері міжнародної освіти, і він же становить джерело ризиків для тих, хто відстає. Вища освіта перетворюється на найважливіший фактор еволюції людства, однак, водночас, вона стає ще одним приводом для підвищення конкуренції між народами. Майбутнє націй напряму залежить від того, наскільки адекватно та творчо вони будуть відповідати на глобальні потреби та виклики.

У пострадянських народів за останні два десятиріччя було надто багато різноманітних проблем, аби бути в стані адекватно і вчасно відповідати на виклики освітньої глобалізації. Україна, Росія, Білорусь та Молдова ледь підтримували свої освітні системи на більш-менш прийнятному рівні. У Східній Європі адекватні сучасним завданням освітні реформи залишаються лише проголошеною метою.

Освітняни, вчені та керівники університетів зустрілися у квітні 2012 року в Києві для обговорення успіхів та невдач науково-освітніх трансформацій в Україні та сусідніх країнах. Конференція “Вища освіта в Україні: інтернаціоналізація, реформа, інновація” була організована Програмою академічних обмінів ім. Фулбрайта у межах святкування двадцятиріччя своєї роботи в Україні. В Оргкомітеті конференції співпрацювали різні організації, агенції, інститути та іноземні посольства, що підтримують освітні ініціативи та дослідницькі

проекти в Україні від часів набуття нею незалежності у 1991 році.¹ За минулі роки організації-члени Оргкомітету надавали підтримку окремим вченим та студентам, а також цілим університетам та дослідницьким установам, збагачуючи досвід українських партнерів найкращими міжнародними практиками. Мета конференції полягала у тому, аби надати відкритий публічний простір для обговорення принципових напрямів освітньої реформи, проголошеної українським урядом та здійснюваної окремими університетами й організаціями, задля виходу української вищої освіти на рівень, що забезпечив би країну ресурсами для ефективної конкуренції під час інтеграції в глобальну академічну сферу. З-поміж доповідачів на конференції були визнані професіонали та відомі експерти з України, Східної Європи, США, країн ЄС, включно з країнами, що пережили перехід від радянської освітньої системи. Учасники конференції обговорювали світовий досвід планування та здійснення реформ, ділилися досвідом своїх країн та організацій. У багатьох дискусіях не раз говорили про надію на те, що Україна та її сусіди зможуть забезпечити собі гідне місце серед країн XXI століття.

Редколегія журналу “Ідеологія і політика” – спільно зі спеціалістами Програми міжнародних обмінів ім. Фулбрайта – відібрали для оприлюднення доповіді, що репрезентують оцінки перспектив освітніх реформ України та сусідніх країн, а також національні відповіді східноєвропейських урядів на глобальні академічні виклики. Це число нашого журналу безпосередньо стосується цілого ряду глобальних питань, глокальних відповідей та ідеологічних викликів, що постали в процесі формування пострадянських суспільств. Ми сподіваємося, що наші матеріали будуть корисними у справі перетворення вищої освіти на рушійну силу успіху наших народів як для дослідників, так і для політиків та управлінців.

Михайло Мінаков,

головний редактор, журнал «Ідеологія і політика»

Фонд якісної політики, Київ, Україна

Мирон О. Стахив,

директор, Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта – Україна

Інститут міжнародної освіти, Київ, Україна

¹ Повний склад Оргкомітету подано на сайті конференції:
<http://www.educationconferenceua2012.org.ua/index.php/conf1/2012>